

KVINDERNES VEJ TIL STEMMERET I 1915

MINIBOG
PRINT VERSION

I 1915 får Danmark en afgørende ændring i Grundloven. Der får kvinder nemlig lov til at stemme ved valg – det var kun mændene før.

Vejen til at få stemmeret starter dog en hel del år før med kvinder, der taler og skriver om deres manglende muligheder, med kvinder der udfordrer systemet og får ændret regler lidt efter lidt – og med organisationer, som kæmper for kvinders rettigheder i Danmark.

I denne bog kommer du til at møde et par af de kvinder, som turde kræve, at de blev ligeværdige med mænd i samfundet. Du vil møde mænd, som støttede kvinderne i deres krav – og mænd, som bestemt ikke ønskede, at kvinderne fik de samme muligheder, som de selv havde.

Kampagnevogn fra Dansk Kvindesamfund, kommunalvalget 1913.

Foto: Det Kgl. Bibliotek

Mathilde skrev en skandale-bog

Mathilde var bare 20 år, da hun skrev bogen *Clara Raphael: 12 breve* i 1851. I bogen skriver hun om, hvor forkert det er, at kvinder ikke har de samme muligheder som mænd.

Dengang måtte kvinder fx ikke gå på universitetet – og samfundet forventede, at de ikke blandede sig, men fokuserede på at passe hjemmet.

Mathildes bog blev en stor skandale og kritiseret af mange, men den bliver i dag set som en meget vigtig bog, fordi hun turde sige sin mening højt.

Hvorfor tror du, at udgivelsen af bogen blev en skandale dengang i 1851?

Ville den også være en skandale i dag?

Mathilde Fibiger (1830-1872).

Foto: Det Kgl. Bibliotek

Nielsine blev den første danske kvindelige læge

Inspireret af en artikel om kvindelige læger i USA, og måske også af sine søskendes tidlige død, beslutter Nielsine som 23-årig, at hun vil være læge.

Men kvinder kunne slet ikke komme ind på lægeuddannelsen i 1870'erne – så Nielsine måtte både ansøge om optagelse og om ændring af reglerne.

Flere mænd protestede højlydt og mente, at kvinder simpelthen var uegnede til uddannelse og sagde også, at det ville ødelægge familielivet.

Nielsine holdt ved og blev Danmarks første kvindelige læge i 1885.

Hvorfor tror du, at nogle mænd protesterede mod at give kvinder adgang til uddannelse og jobs?

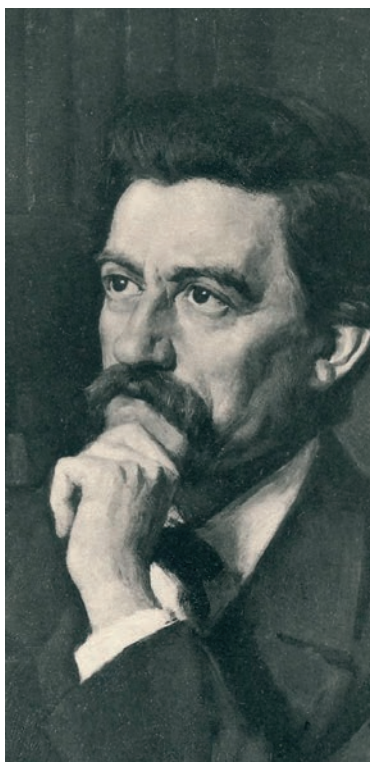
Nielsine Nielsen (1850-1916).
Foto: Det Kgl. Bibliotek.

Imod kvindernes krav

C. Henrik Scharling fra Københavns universitet var modstander af kvindernes ønske om at komme på universitetet. Han mente, at det var vigtigt for hele samfundet, at kvinder blev ved deres 'livsopgave', nemlig at passe hjemmet.

Politikeren Carl Ploug var imod kvindernes ønske om at få stemmeret og argumenterede for sit synspunkt med at sige, at hos kvinder var følelserne stærkest, mens det var forstanden hos mænd.

Hvorfor tror I, at disse mænd protestede mod kvindernes ønske om uddannelse og stemmeret?

Tv. Billede af C. Henrik Scharling (1836-1920) af L. Tuxen.

Foto: Wikimedia Commons.

Th. Billede af Carl Ploug (1813-1894).

Foto: Wikimedia Commons.

De kæmpede for kvinders rettigheder

Fredrik Bajer var en af de politikere, som støttede kvindernes krav, og han lavede tre forslag i 1886, 1887 og 1888 til ændring af loven, så kvinder kunne få lov til at stemme.

Men det blev først i 1915 under statsminister C. Th. Zahle fra partiet Det radikale Venstre, at grundloven blev ændret.

Det første valg, hvor kvinder kunne stemme og også stille op til selv at blive valgt kom i 1918. Her blev fire kvinder valgt ind, og det var 3% af Folketingets medlemmer – i dag udgør kvinder ca. 40%.

*Er det vigtigt, at der er lige mange af hvert køn i Folketinget?
Forklar hvorfor / hvorfor ikke?*

Tv. Statsminister C. Th. Zahle (1866-1946). Foto: Wikimedia Commons.
Th. Fredrik Bajer (1837-1922). Foto: Wikimedia Commons

Lige vilkår og muligheder?

Dansk Kvindesamfund er en forening, som blev stiftet i 1871, for at kæmpe for kvinders rettigheder.

Da de begyndte at tale om emnet stemmeret i 1884, var det ikke alle kvinder, som mente, at det var en sag, som de ville kæmpe for – de var bange for at stille for store krav til politikerne (mændene).

Dansk Kvindesamfund findes stadig og kæmper for ligestilling mellem kønnene. Hvert år uddeler de også en pris, opkaldt efter Mathilde Fibiger, til en person, som kæmper for ligestilling.

Hvorfor tror I, at det ikke var alle kvinder, som ville kæmpe for stemmeret i 1884?

Hvad tror I kvindeforeningerne kæmper for i dag?

I 1886 blev der dannet endnu en forening i Danmark. Det var *Kvindelig Fremskridtsforening*, som ville kæmpe hårdere for stemmeret. Deres leder var Johanne Meyer, og hun skrev blandt andet en artikel der hed: "Hvad vi vil", hvor hun fortalte, hvorfor kvinder skulle have valgret.

Udsnit af maleri af Marie Luplau, hvor Johanne Meyer (1838-1915) ses siddende ved bordet.

Grundlovsændringen i 1915

Den nye grundlov sikrede, at alle over 25 år nu kunne stemme.

Fire år senere foreslår statsminister Zahle, at kvinder også fik lov at have alle typer af jobs undtagen militærjobs. I dag er det stadig kun mænd, som skal aftjene værnepligt (altså i en slags 'militærskole').

Er det retfærdigt, at mænd bliver indkaldt til militæret, når kvinder ikke gør?

Kender du andre eksempler på, at der er forskel på vores muligheder og rettigheder i dag på grund af vores køn?

Grundloven fra 1915. Foto: Rigsarkivet

Vejen til kvinders stemmeret i 1915

1851 Mathilde Fibiger skriver en roman om kvinders manglende rettigheder.

1871 Foreningen Dansk Kvindesamfund bliver dannet.

1885 Nielsine Nielsen bliver Danmarks første kvindelige læge.

1886 Fredrik Bajer stiller det første lovforslag om kvinders ret til at stemme.

1915 Den danske grundlov bliver ændret.

Find flere materialer på
KILDERNE.DK